

ชื่อวิทยานิพนธ์	สิทธิและหน้าที่ของกริยาตามกฎหมายอิสลาม :
	ศึกษากรณีการปฏิบัติในจังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน	นายอาหมัด อัลฟารีดีย์
สาขาวิชา	อิสลามศึกษา
ปีการศึกษา	2546

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิทธิและหน้าที่ของกริยาตามกฎหมายอิสลาม กรณีการปฏิบัติในจังหวัดปัตตานี โดยมีการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องจากอัลกุรอาน อัลหะดีษ หนังสือตีฟตีรอัลกุรอาน ตำรากฎหมายอิสลามต่างๆและหนังสืออื่นๆเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของกริยาตามกฎหมายสำคัญในอิสลามและกฎหมายอิสลาม

การศึกษาคณะสนามในเขตพื้นที่จังหวัดปัตตานีใช้กลุ่มตัวอย่าง (1) คู่สมรสที่อยู่กัน เป็นสามีภริยามีบุตรแล้วจำนวน 140 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มตัวอย่าง (2) ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมายอิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดกจำนวน 2 คน และ (3) ผู้นำมุสลิมในชุมชน จำนวน 6 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ตัวแปรในการวิจัยคือ ตัวแปรต้น ได้แก่ ความยึดมั่นในหลักการอิสลามและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของกริยาตามกฎหมายอิสลามของคู่สมรส และตัวแปรตามได้แก่ การได้มาซึ่งสิทธิของกริยาตามกฎหมายอิสลาม ประกอบด้วย การได้รับคำอุปการะเลี้ยงดู การได้รับการปฏิบัติด้วยดี การได้รับคำแนะนำสั่งสอนจากสามี และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมนอกครัวเรือน และการปฏิบัติหน้าที่ของกริยาตามกฎหมายอิสลาม ประกอบด้วย การเชื่อฟังและปรนนิบัติสามี การดูแลรักษาทรัพย์สินของสามี และการดูแลอบรมบุตร

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ (1) แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่สมรส ประกอบด้วยคำถามจำนวน 57 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ตอน ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของคู่สมรสจำนวน 12 ข้อ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความยึดมั่นในหลักการอิสลามของคู่สมรสจำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความรู้

ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ และหน้าที่ของภริยาตามกฎหมายอิสลามของคู่สมรส จำนวน 6 ข้อ
ตอนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับการได้มาจริงซึ่งสิทธิของภริยาตามกฎหมายอิสลามจำนวน 13 ข้อ
และตอนที่ 5 คำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติจริงเกี่ยวกับหน้าที่ของภริยาตามกฎหมายอิสลาม
จำนวน 16 ข้อ (2) ประเด็นสัมภาษณ์เจาะลึกกลุ่มตัวอย่างผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้กฎหมาย
อิสลามว่าด้วยครอบครัวและมรดกและผู้นำมุสลิมในชุมชน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่เป็นคู่สมรส หากำร้อยละ
ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าสหสัมพันธ์ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่.05 และวิเคราะห์
ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เจาะลึกโดยใช้รูปแบบการวิเคราะห์เชิงอุปนัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้พบว่า

1. ความยึดมั่นในหลักการอิสลามของคู่สมรสอยู่ในระดับสูง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.44
และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของภริยาตามกฎหมายอิสลามอยู่ในระดับปาน
กลางมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10 ค่าเฉลี่ยของตัวแปรต้นเท่ากับ 3.93 อยู่ที่ระดับปานกลาง

2. การได้มาซึ่งสิทธิของภริยาตามกฎหมายอิสลามประกอบด้วย การได้รับค่าอุปการะ
เลี้ยงดู การปฏิบัติ การแนะนำสั่งสอนจากสามี และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคมนอก
ครัวเรือนมีค่าเฉลี่ย 3.68 อยู่ที่ระดับปานกลาง ส่วนการปฏิบัติหน้าที่ของภริยาตามกฎหมาย
อิสลาม ประกอบด้วย การเชื่อฟังและปรนนิบัติสามี การดูแลรักษาทรัพย์สินของสามี และ
การดูแลอบรมบุตรมีค่าเฉลี่ย 4.05 อยู่ที่ระดับน้อยมาก ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามเท่ากับ 3.86
อยู่ที่ระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์สนับสนุนสมมุติฐานที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ควรมีการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจแก่
คู่สมรสเกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ของภริยาตามกฎหมายอิสลามและการจัดตั้งศูนย์พัฒนา
ครอบครัวเข้มแข็งในทุกชุมชน

Thesis Title	Rights and Roles of Wives in Islamic Law : A Case Study of the Application in Pattani Province
Author	Mr. Armad Alfariti
Major Program	Islamic Studies
Academic Year	2003

Abstract

This research was aimed to study the rights and roles of wives in Islamic Law: A case study of the Application in Pattani province. The review of literature had been achieved by studying verses form the holy Qu'ran, prophetic traditions and other relevant literature.

This study had been done with 70 married couples. Samples of the study were selected by random sampling method. Besides this, 2 relevant persons and 6 Muslim leaders were selected by employing the purposive method. Independent variables studied were among the adherence to Islamic principles, knowledge about the rights and roles of wives in Islamic Law. Depending variables were among received rights in accordance with Islamic Law, such as living expenses, education, participation in other social activities and the practice of wives in accordance with the Islamic Law, such as obeying and taking care of a husband, looking after the husband's properties and his children.

The instruments were (1) Questionnaires for interviewing married couples. These questionnaires were consisting of 57 items divided into 5 parts. First part was about the general data of married couples. This part was consisting of 12 items. Part two was about the adherence to Islamic principles which was consisting of 10 items. Part three was about knowledge, understanding and rights of wives according to Islamic Law. There were 6 items in this part. Part four was about the received rights of wives in accordance with Islamic Law. Part five was the implementation of rights

of wives in Islamic Law. (2) Questions for in-depth interview. Besides asking Muslim leaders, this part was to interview persons who were related to the implementation of Islamic Law on Family and Inheritance.

Data obtained were analyzed by studying mean, percentages, standard deviation, correlation. The level of significance was .05. Beside this, data obtained through in-depth interview was analyzed by inductive Method .

Results of the study were as follows;

1. Mean score of the adherence to Islamic principles was high, its score was 4.44, while mean score of Knowledge and understanding about Islam was at moderate level, its score was 3.10, and mean score of independent variables were at moderate level, its score was 3.93.

2. Mean scores of received rights, including living expenses, education, participation in other social activities were at moderate level, its score was 3.68. Mean score of the practices of wives which were consistent with Islamic Law including obeying and looking after their husband was 4.05 while mean scores of dependent variables were at moderate level, their scores were 3.86.

Findings had supported the stated hypotheses.

Recommendations were as follows:

1. Inculcation of knowledge about rights and roles of wives in Islamic Law.
2. Establish the strong center of family development in the communities.

ملخص البحث

يهدف هذا البحث إلى دراسة حقوق الزوجة وواجباتها في الشريعة الإسلامية : دراسة فقهية تطبيقية في ولاية قطاني وذلك بالاعتماد على المصادر والمراجع المعنية بالموضوع من القرآن والحديث وكتب الفقه والكتب الأخرى لتناول المعلومات المتعلقة بحقوق الزوجة وواجباتها في بعض القوانين المعروفة قبل الإسلام وفي الشريعة الإسلامية .

وقد أجريت الدراسة الميدانية على أفراد العينة في ولاية قطاني باختيار مائة وأربعين زوج وزوجة بطريقة عشوائية إضافة إلى اثنين ممن له علاقة بتنفيذ أحكام الشريعة المتعلقة بالأسرة والميراث وستة من قادة المجتمع المحلي بولاية قطاني.

أما تغيرات البحث، فتتكون من :

(1) للتغيرات المستقلة متمثلة في تمسك الزوجين بمبادئ الإسلام وتنفيذها بها والمعرفة والفهم بحقوق الزوجة وواجباتها .

(2) التغيرات العالقة متمثلة في حصول الزوجة على حقوقها في الشريعة الإسلامية المحصورة في حق النفقة وحق العشرة بالمعروف وحق التوجيه والتأديب من الزوج وحق المشاركة في الحياة الاجتماعية . وفي ممارسة الزوجة لواجباتها متمثلة في الطاعة والخدمة ورعايتها وحفظها لأموال زوجها وتربيتها للأولاد .

أما أدوات البحث التي استخدمت في جمع المعلومات المطلوبة فهي :

(1) الأسئلة لمقابلة أفراد العينة من مجموعة الأزواج وتحتوي على سبعة وخمسين

سؤالاً تنقسم إلى خمسة فصول :

- الفصل الأول : اثنتا عشر سؤالاً تتعلق بالمعلومات العامة عن الزوجين .

- الفصل الثاني : عشرة أسئلة عن مدى تمسك الزوجين بمبادئ الإسلام.

- الفصل الثالث : ستة أسئلة عن مدى معرفة الزوجين وفهماهما بحقوق الزوجة في الشريعة الإسلامية.

- الفصل الرابع : ثلاثة عشر سؤالاً عن حصول الزوجة لحقوقها .

- الفصل الخامس : ستة عشر سؤالاً عن مدى ممارسة الزوجة لواجباتها .

(2) المقابلة الشخصية المتعمقة الخاصة بمن له علاقة بتنفيذ أحكام الشريعة المتعلقة

بالأسرة والميراث وقيادة المجتمع المحلي بولاية قطاني .

وتم تحليل المعلومات الحاصلة من أفراد العينة من مجموعة الزوجين بطريقة تقدير الإحصاء المنوي والمعدل العام ومستوى الانحراف والعلاقة المشتركة بين تغيرات الدراسة ودلالة الأهمية بمستوى 05. كما تم تحليل المعلومات الحاصلة من المقابلة الشخصية المتعمقة بطريقة الاستنتاج .

وقد توصل البحث إلى النتائج التالية :

1 - أن تمسك الزوجين بمبادئ الإسلام يكون على المستوى العالي ومعدله 4.44 ومعرفة الزوجين وفهماهما بحقوق الزوجة في الشريعة الإسلامية يكون على المستوى المتوسط ومعدله 3.10

2- أن حصول الزوجة على حقوقها في النفقة وفي العشرة بالمعروف والتوجيه والتأديب من الزوج والمشاركة في الحياة الاجتماعية يكون على المستوى المتوسط ومعدله 3.93 . ولما

تأدية الواجبات المتمثلة في الطاعة والخدمة وحفظ الأموال ورعاية الأولاد وتربيتها فهي على المستوى الجيد ومعدله 4.05 . ومعدل التغيرات المستقلة على المستوى المتوسط ومعدله 3.86 .
فنتيجة البحث تؤيد فرضياته الموضوعية .

ومن نتيجة البحث يقترح الباحث :

1. أن يزود الأزواج بالعلم والمعرفة والفهم لحقوق الزوجة وواجباتها في الشريعة الإسلامية .
2. أن ينشأ مركز تنمية الأسرة القوية في كل مجتمع محلي .